

SLOVSTVO.

SLOVENSKO SLOVSTVO.

(Sp. dr. Fr. L.)

Knjige „Matica Slovenske“ za leto 1890.

(Konec.)

»**Valentina Vodnika izbrani spisi.**« Uredil Fr. Wiesthaler. 8°. Str. 319. Cena 1 gld. — Ime Vodnikovo nam vselej kliče v spomin tiste mladostno-vesele čase, ko se je naše novejšo slovstvo porajalo, zaradi tega je pa Slovincem to ime častito in veselo h krati. Prav tako je z njegovimi pesmami in drugimi spisi. Pesmi je »Mat. Slov.« že davno izdala. Zato ji ni bilo kaj težko poprijeti se misli, da bi izdala tudi izbrane njegove spise. V poslednjem času je namreč spomenik njegov v Ljubljani Vodnika posebno poslavil, zato ga je hotela poslaviti tudi »Matica Slov.« s knjigo.

O knjigi in njeni uredbi piše g. urednik njen v »Predgovoru«: »Na odborov poziv sem se lotil podpisanec častne naloge ter posnel iz vseh Vodnikovih knjig one spise v celotnem ali okrajšanem obsegu, kateri zbog svoje vsebine ali oblike po moji sodbi še dandanes niso izgubili svoje zanimljivosti. Vrh tega pa sem v to knjigo vsprejel tudi vso rokopisno ostalino Vodnikovo, ki (izvzemši Lukijanove tri »mrtvaške pogovore«) dozdej še ni bila nikjer natisnena. Pri uredbi sem se strogo držal navodila, danega mi od odbora: Vodnikova pisava kaže se skozi in skozi neizpremenjena. Le Bohoričev črkopis (ki bi bil brez potrebe sitnosti delal mnogim bralcem in tudi tiskarni) prepisal sem v gajico; sicer pa nisem pre naredil besedice, niti se dotaknil črke, razun očitnih tiskarskih pomot . . .«

Popisavši nam Vodnikovo življenje, ocenjuje urednik njegovo književno delovanje. Spisi pa so izbrani: *A.* iz »Velike pratike«, *B.* iz »Lublanskih novic«, *C.* iz »kuharskih bukev«, *D.* iz knjige: »Pismenost ali Gramatika za Perve Šole«, *E.* iz knjige: »Početki Gramatike ali Pismenosti Francozke«, *F.* iz knjige: »Keršanski Navuk za Illirske Dezele«, *G.* iz knjižice: »Abecéda ali Azbuka«, *H.* iz knjige: »Babištvo ali Porodničarski Vuk za Babice« in *I.* Rokopisna ostalina (Berilo Gréško, vumne perpovésti in neka homilija). — Maticarji bodo radi čitali in čislali Vodnika, ki naj bi Slovence poživiljal in v nemal tudi sedaj tako, kakor jih je pred blizu sto leti. Matica naša in pa g. urednik sta si pridobila novih zaslug za naš slovstveni dosledni in trdni razvoj. podavši Slovincem očeta novejšega slovstva v tako resnični podobi.

»**Praktisches Lehrbuch der slovenischen Sprache**« für den Selbstunterricht, Kurzgefasste theoret.-prakt. Anleitung die slov. Sprache in kürzester Zeit durch Selbstunterricht leicht zu erlernen. Von Carl Jos. Pečnik. Wien. Pest. Leipzig. A. Hartlebens Verlag. 8°. Str. 191. Lepo vez. izv. 1 gld. 10 kr. — Navajamo to knjigo v »slovenskem slovstvu«, ker spada pač bolj sem nego v »druga slovstva«. Sicer ne trpimo Slovenci v slovnica nikakega ubošva: imamo jih za domačine in za tujce, velike in male, stare in nove. Vendar ni nepotrebna tudi taka, kakoršna je poprej omenjena, marveč prav z veseljem jo pozdravljamo. Znana tvrdka Hartleben-ova izdaje celo vrsto praktičnih, kratkih slovníc z naslovom: »Die Kunst der Polyglottie«, ki so po obsegu in po obliki večinoma enake, tudi po ceni; dosedaj jih je 32. Slovanski jeziki so razven lužičko-srbskega vsi zastopani. Kolikor morem jaz soditi — imam pa precejšnje število teh slovníc — podajejo mnoge res to in morebiti še več, nego kar bi človek od takih knjižic pričakoval. In tudi naša slovenska ne zaostaja za drugimi. Seveda ni učena in se ne ozira na vse podrobnosti, a vendar ne prezira potrebnih pravil, zakonov in tudi ne izjem. Urejena je slovnica tako, kakor méni pisatelj, da bi se je najlože lotil in jo najlože obdelal Nемеc. Glagol je obdelovan tudi praktično, brez posebne obširne podlage, vedno kaže pisatelj za Nемеца — kateremu je ta stvar zoprna in težka — še dovolj jasno vrstne razlike. Oblike so sedanje navadne; kjer jih je več v rabi, navaja jih več, a v vzgledih samih najrajši le po eno. Nauk se naslanja na mnogo vzgledov, naklada tudi primerne vaje za prevajanje iz slovenščine v nemščino in narobe. Na koncu knjige je zbirka (chrestomathia) kratkočasnic, primerov, popisov, pesmij narodnih in umetelnih in pa slovensko-nemški slovarček.

Pisatelj sam omenja v predgovoru, da ima v tem delu nekaj posebnostij. Ali naj štejemo k tem naglase, katere nahajamo vseskozi v knjigi? To moramo jako odobravati, a na drugi strani smo se preverili, da prav v tem ni dosegel pisatelj, česar je želel. Nauk o naglasu je v obče pravi, ker je naš navadni; a z vsemi posameznimi naglašeni besedami in oblikami besed nisem zadovoljen. Zakaj bi pisali *pét* = 5, ne umem. Ako izgovori čitatelj zategneno in se bliža glasu *a*, je pomen = der Fersen (2. sklon množ.). Enako ne vem, zakaj naglaša pisatelj »očéta«, in ne rajši »očéta«; ako govore kje »jézeroma«, govore pa drugodi lepše »z jezéroma« (str. 21); zakaj »zadovoljni«, »méni« (= mi) in ne »méni«; »rumén« in »potrêben«, »nehám« in ne »né-